

poiiana de pe vale./ Unde-am văzut lumina prima dată./ În seri cu lună plină, dulci cavale/ Vrăjeau ațita lume dintr-o dată./ De-aceea inima mi-i ancorată/ De-un fir de iarbă și de trei petale./ Născut sunt în poiiana de pe vale...” („Rondelul satului natal”, cu moto „Veșnicia s-a născut la sat” de Lucian Blaga).

Volumul *Rondeluri*, îmbrăcat într-o elegantă haină grafică, are o structură interioară pe măsura trăirilor și obsesiilor poetului, încât secvențele: „La pas prin anotimpuri”, „Sub clar de lună”, „Poetul și lumea”, „Oameni și... oameni”, „Rădăcini” nu sunt deloc întâmplătoare, ele constituie în fapt o concepție despre ființa omului ca existență, întărind modalitățile prin care se reflectă gândirea, meditația și devenirea. Rondelul este și el un „mod” care oferă posibilitatea exprimării unei meditații ce se fixează pe esența textului. Vasile Fluturel simte și creează rondelul care transpiră elemente de morală, socială, culturală etc., toate acestea avînd motive de inspirație din natură și istorie, din literatură și tradiții, din viața cotidiană cu realitățile ei inevitabile. Cititorul recunoaște influența scrisului în general, dar mai ales pe cel impregnat de lumina răsărită în chip tainic prin harul și etica scriitorului, care încălzește sufletul și transfigurează universul interior. Dedicățiile pe care autorul le face, aproape fiecare rondel fiind închinat ca semn de prețuire și afecțiune (între alții – Alice Călugăru, Gavril Istrate, Gellu Naum, Eugen Doga, Mihai Cimpoi, Ana Blandiana, George Bădăraș, Horia Zilieru, Nicolae Dabija, Constantin Ciopraga,

Grigore Vieru) reflectă direct sau indirect priviri iluminate de comuniune și spiritualizare, de empatie și pronunțare a calităților celor ce gîndesc și creează în ideea modelării interiorului uman, o cerință esențială a demnității ființei, ea însăși într-o continuă și nobilă devenire.

De la volumul de debut *Cinci puncte cardinale* (1996) (în timp a scris peste zece cărți de versuri, cugetări, note de călătorie, micropoeme, epigrame, articole și interviuri, monografii), Vasile Fluturel a parcurs un drum creator care-l impune în peisajul literaturii ieșene contemporane. Această recentă carte de rondeluri consfințește o operă temeinică, de har și sensibilitate, apreciată cum se cuvine și de critica literară. El trăiește și iubește poezia ca pe o ființă cu calități deosebite care-i șoptește cuvinte inspirate, dialogînd liric pe tema trecerii și petrecerii prin lume și divulgîndu-i că viața ar fi mult mai insuportabilă fără lumina alb-argintie a văzduhului cu logos și dor de înălțime. Nu putem încheia această sumară cronică fără a reda fragmente din rondelul de început și din cel de sfîrșit al cărții: „Zîmbește-un ghiocel de fată/ Cu-aripi de cer în ochi senini.../ Irump iar sevele-n grădini./ Trezind la viață glia toată...” („Rondelul fetei-ghiocel”) și „În dorul unor clasice valori/ Ce-și au statura bine conturată/ Scriu și poezie, uneori,/ Cu ritmuri și cu rime împănată./ Poet de modă veche-s cîteodată...” („Rondelul poetului III”).

Iulian-Marius MORARIU

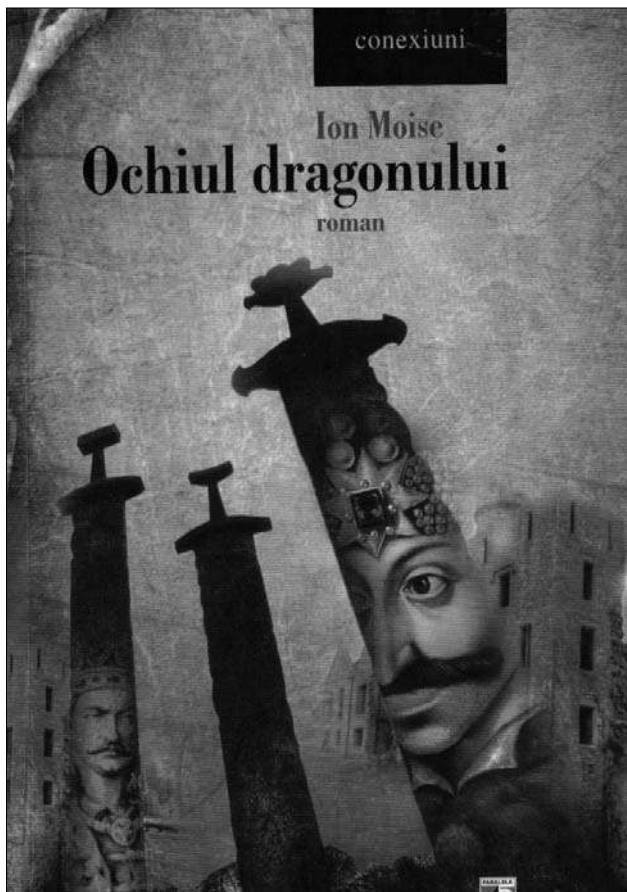
O ÎNCERCARE LITERARĂ DE RESTITUIRE A IMAGINII ISTORICE A LUI VLAD ȚEPEȘ

Deși rod al unei germinații îndelungate și al unei pasiuni neostoite parcă întru totul, romanul *Ochiul Dragonului* (Editura Paralela 45, Pitești, 2011, 456 p.), al regretatului Ion Moise, are totuși o tentă vădit polemică, după cum autorul însuși mărturisește în precuvîntarea acestuia, arătînd că a dorit să ofere cititorilor „un roman anti Bram Stoker”. Altfel spus, a dorit să restituie beletristicii efigia istorică a voievodului și imaginea sa așa cum au păstrat-o cronicile și așa cum s-a perpetuat ea în inimile românilor de-a lungul istoriei multisekulare.

În realizarea acestui demers, el a jertfit două decenii din viața efortului de documentare, fapt pen-

tru care volumul său incumbă zeci și sute de date istorice, lecturate și analizate de autor, unele în limba română, iar altele în latină, germană sau maghiară, descoperite în arhivele clujene, bistrițene sau brașovene, ceea ce justifică ponderea predominantă a cadrului transilvan al acțiunii.

Structurat pe 37 de capitole și desfășurat pe întinderea a 456 de pagini, romanul bistrițeanului reprezintă o operă prodigioasă, în cadrul căreia sunt expuse, într-un mod atractiv, informații mai mult sau mai puțin cunoscute din istoria Țării Românești a celui de-al XV-lea secol. El se deschide cu prezentarea episodului unei execuții desfășurate la Adrianopol, ale cărei victime sunt cîteva membri ai familiei

Dăneștilor (element de simetrie al operei, ce se va închide tot cu o execuție, a lui Vladislav), aflată în rivalitate cu cea domnitoare, context în care sunt prezentați în antiteză fiii domnitorului Vlad Dracul: Radu cel Frumos și Vlad Țepeș. Aici, după ce descrie felul în care au ajuns ostateci ai Porții, realizează portrete ale amândurora, prezentându-i în mod comparativ și reliefând deosebirile marcante dintre cei doi.

În capitolele următoare, naratorul descrie ascensiunea la tron a viitorului voievod la o vîrstă fragedă, pe cînd era doar de 18 ani, prezintă soluția găsită de el pentru stîrpirea corupției încă din timpul exilului adrianopolitan – țeapa, după care descrie domniile voievodului și momentele de exil care le-au întrerupt, precum și relațiile sale cu maghiarii sau cu Ștefan cel Mare. Totodată, el prezintă și declinul lui Vladislav, dar și crîmpeie din viața unor oameni ale căror destine se vor intersecta cu cel al lui Țepeș.

Opera, deși densă din punct de vedere informațional, nu constituie o lectură grea și obositoare, acest lucru datorându-se echilibrului între descrieri, dialoguri și narațiuni. Astfel, descrieri ale unei bătălii cuprind partea lor de date și cifre, dar sunt alternate cu schimburi de replici între protagoniști. Altminteri, Ion Moise se dovedește un maestru al dialogului, pe

care îl folosește adesea (alteori preferă monologul interior, pentru a transmite trăirile personajelor și frămîntările lor), nu doar pentru a prezenta un eveniment, ci și pentru a reliefa anumite stări ale personajelor între care se desfășoară el, dar și pentru a reliefa anumite trăsături morale ale acestora (șiretenia – în cazul lui Albu; teama – cazul lui Berivoi, al ostașilor care pierduseră bătălia, a lui Vladislav).

O mare calitate a operei o reprezintă, alături de cele prezentate anterior, și abundența figurilor de stil, folosite fie cu rol descriptiv, fie cu scopul de a întări anumite afirmații. Epitete, comparații și metafore ce creionează adesea o imagine aproape hiperbolică a lui Țepeș (de exemplu: „ești atît de aprig încît de ochii tăi și diavolul se teme” – p. 103), personificări ce evidențiază fațete ale cadrului acțiunii, toate acestea întregesc eșichierul structurii stilistice a romanului.

Dincolo de aspectul stilistic, lucrarea se distinge și prin profunzimea ideilor prezentate aici, precum și prin valoarea lor morală. Fiorul nobil de a elibera Țara Românească de sub robia otomană și de a o pune la adăpost de interesele maghiare, regretul provocat domnitorului și lui Ștefan Turcu de războaiele interne dintre creștini, generatoare de crize interne, tristețea provocată de pierderea lui Berivoi, sunt doar cîteva dintre multele exemple care dovedesc acest lucru și conferă lucrării valoare și din acest punct de vedere.

Un ochi critic, pornit pe iscodiri și pe descoperirea erorilor, ar putea observa prezența constantă a unor scene de-a dreptul concupiscente (care îl au de obicei protagonist pe Radu cel Frumos), precum și bogatul repertoriu de arhaisme care împodobește narațiunea, și le-ar putea taxa drept minusuri ale lucrării. Departe de a scădea din valoarea ei însă, acestea conferă un plus de autenticitate și de valoare operei. Scenele „deocheate” au, asemenea altor scene de la curte, rolul de a familiariza cititorul cu atmosfera de aici, în timp ce arhaismele, alături de termeni turcești ce denumesc ranguri în administrație și armată și de toponime sunt rodul activității documentare, desconsiderînd pasiunea și seriozitatea autorului și contribuind la crearea unui cadru realist al acțiunii, care, alături de simetria romanului, îi conferă trăsături ce l-ar putea lesne încadra în genul denumit.

Datorită calităților enumerate mai sus, volumul lui Ion Moise poate fi considerat o capodoperă a literaturii contemporane și o piesă reprezentativă din tezaurul beletristicii bistrițene, ce oferă cititorului o lectură deopotrivă educativă și plăcută.